

Dr. Tóth Sándor

A Faipari Tudományos Egyesület 60 éves történetéből

A Faipari Tudományos Egyesület, ismertebb néven FATE, az 1950. évi megalakulása óta a több minisztérium irányítása alá tartozó faiparos szakmák összefogója, vitafóruma, szakmai műhelye. 1951 óta adja ki a „Faipar” c. szakfolyóiratot. A FATE számos területen segítette a szakma fejlődését, az ott dolgozók továbbképzését, biztonságát, kezdeményezte a faipari felsőoktatás megindítását, faipari szakkiallítások megrendezését, megalakította az erdészeti és faipari dolgozók önkéntes nyugdíjpénztárát.

Kulcsszavak: FATE története, 20., 21.század

From the history of the Faipari Tudományos Egyesület (Scientific Association for Woodworking Industry)

Since the formation of the Faipari Tudományos Egyesület ((Scientific Association for Woodworking Industry) better known as FATE in 1950 has been the workshop, the base for panel discussion and the coordinator of wood industrial trades, which are under the control of several ministries. It has been publishing the technical journal 'Faipar' (Woodworking Industry) since 1951. FATE has helped the improvement of the trade in various form: the postgradual training and security of the employees there, the organisation of a wood processing exhibitions, initiated the higher education of wood processing and it has also established the voluntary mutual pension of the employees working in the woodworking and forestry.

Key words: History of the Wood Science Society in Hungary, 20th, 21th centuries

Bevezetés

A Faipari Tudományos Egyesület, ismertebb nevén a FATE megalakulása óta tagságának, választott tisztségviselőinek munkájával a gazdasági, politikai változások mellett különböző módon tudta megvalósítani az alapvető célt, a szakma műszaki színvonalának emelését, a műszaki értelmiség továbbképzését, a faipar különböző területein dolgozó szakemberek összefogását.

Melyek is voltak a jelentősebb események, lépések Egyesületünk életében, amelyek kihatottak a faiparra, az ott dolgozók életére? A választ keresve elevenítsük fel a FATE történetének egyes korszakait, majd tekintsük át röviden a szakma és a tagság számára is a legfontosabb és megvalósult kezdeményezéseket.

0. ábra. A Faipari Tudományos Egyesület emblémája

Az első, államilag támogatott időszak

Az 1950. évi megalakulása után a Faipari Tudományos Egyesület, mint az akkori társadalmi felépítmény része az államosított faipar fejlesztését volt hivatva szolgálni. Az ipar irányításában gyakoriak voltak a változások: először az államosítások, az összevonások, majd a fejlesztések korszaka következett. Volt időszak, amikor a szétagolt faipar hét minisztérium felügyelete alá tartozott. Ekkortól kezdve a faipari dolgozók számára Egyesületünk volt az egyedüli összekötő kapocs, a színvonalas szakmai fórum. Választott vezetői állami és szakszervezeti tisztségviselők, majd a vállalati, szövetkezeti vezetők lettek, akik társadalmi munkában látták el feladataikat. Jelentős támogatást kapott a FATE a jogi tagoktól; vállalatoktól, intézményektől is.

1. ábra. Az első székház: Reáltanoda utca

A FATE első működési helye a Budapest V. kerületi Reáltanoda utca 13-15 volt 1951 és 1959 között., ezt követte az egykori Tözsdepalota épülete az V. ker. Szabadság tér 17. alatt 1959-től 1973-ig. Innen a Deák tér közeli Anker palotában (VI. Anker köz 1-3) működött 1973 és 1991 között Egyesületünk, végül a MTESZ székház (a volt Könnyűipari Minisztérium) lett állandósult helye a II. kerületi Fő utca 68. alatt.

2. ábra. Szabadság tér (volt TV székház)

3. ábra. Az Anker palota a Deák tér felől nézve

Az első 40 év alatt nagyszámú rendezvény: országos ankét, konferencia, közgyűlés, zajlott, számos felmérés, javaslat, kiadvány készítésére került sor. Vélemények születtek iparági fejlesztésekre vonatkozóan is. Így ment ez az 1980-as évek végéig, amikor már érződött a politikai és gazdasági rendszerváltás szele. Hozzávetőleg eddig tartott a nagyrendezvények korszaka Egyesületünk életében.

4. ábra. A jelenlegi hely (volt Könnyűipari Minisztérium)

A szakmai feladatok koordinálására a faipar ágazati besorolásának megfelelő Szakosztályok működtek:

Bútoripari Szakosztály (1950-1994)
Fűrész- Lemezipari Szakosztály (1950-1994)
Épületesztalosipari Szakosztály (1951-1991)
Szövetkezeti Szakosztály (1950-1994)
Vegyésfaipari Szakosztály (1950-1990)

Budapesten állandó Bizottságok működtek a faipart érintő feladatok megoldására, a "Faipar" szaklap szerkesztésére, valamint a nyugdíjasokkal való egyesületi kapcsolat fenntartására:

„Faipar” Szerkesztő bizottsága (1950-
Oktatási bizottság (1950 -

Műszaki-tudományos bizottság (1950-1981)
Műszaki és környezetvédelmi bizottság (1981-1991)
Ipargazdasági bizottság (1964-1989)
Szeniorok Klubja (1982 -

Az egyesületi élet a területi szervezetekben; megyei, helyi és üzemi csoportokban teljesedett ki; az 1950-es években a tagság budapesti - vidéki aránya 2/3-1/3 volt, ami az 1970-es évek elejére 1/3 – 2/3 arányra változott. A vidéki szervezetek, csoportok száma 24 ezen időszakban 20-24 volt.

Egyesületünk legfontosabb és alapvető döntéshozó fóruma mindig is a Küldöttközgyűlés volt, amit röviden csak Közgyűlésnek mondunk. Ragadjunk itt most ki egy-egy közgyűlési képet az elmúlt időszakból:

Az 1952. évi közgyűlés 10 fő feletti elnöksége az akkoriban szokásos dekoráció alatt végezte munkáját (5a. ábra)

Az 1963. évi közgyűlés elnöksége még mindig nagyon népes a reprezentatív győri épületben- a Városházán (5b. ábra):

Az 1967. évi Jubileumi (szegedi) közgyűlés elnöksége a képen nem látszik, jelentős számú küldöttet látunk viszont a képen (5c. ábra).

Az 1990. évi soproni közgyűlésen már megelégszünk 3 fős elnökséggel az Egyetem egyik kiselőadójában (5d. ábra.)

A „Faipar” szaklap

A Faipari Tudományos Egyesület, mint szakmai fórum működéséhez, publicitásához nagymértékben járult hozzá az 1951. évtől kiadott szakfolyóirat a „Faipar”, amely – szerencsére – a mai napig megjelenik és legjobb hírforrása, krónikás volt a szakmában lezajlott változásoknak, eseményeknek, Egyesületünk életének és nemcsak a FATE rendezvényeknek. Volt olyan időszak, amikor 2300-2500 példányszámban, havonta jelent meg, majd évente négyszer.

A szaklapról bővebben annak 2002. évi 4. számában olvashatunk. Szerkesztését a Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Kara vette át Sopronban. Örvendetes, hogy – a kor igényeinek megfelelően – az egyes lapszámok azóta teljes terjedelmükben olvashatók az interneten is, az Egyetem Faipari Mérnöki Karának honlapján. Elindult a digitalizálás, amelynek várható eredményeképpen az összes lapszám olvasható lesz az Egyetem Könyvtárának honlapján.

6. ábra. A „Faipar” 2002/4. szám címlapja

A második, már nehezebb, mondhatni önnfenntartó időszak

Az 1990. év elején a tagság és a vezetőség egyaránt érzékelte, kimondta a változtatás szükségét. Gyakorlatilag megszűnt az automatikus állami támogatás és csökkent a jogi tagvállalatok száma. Rohamosan fogyott a tagság, a bevételek drasztikus csökkenése mellett kellett Egyesületünk fennmaradását, átmentését megoldani.

Az első, komolyabb lépést Tóth Sándor főtitkárhelyettes kezdeményezésére az Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságok, mint jogi tagok szerepének erősítése, az ottani tagság további toborzása jelentette a FATE életében.

A következő kezdeményezés a vállalkozók bevonása volt az Egyesület vezetésébe, a FATE vállalkozások bővítése lett. Az országos rendezvények, tanfolyamok fizetőssé váltak; ezek között sokáig a Kárpitos tanfolyamok, és a Faanyagvédelmi konferenciák rendszerességét sikerült megőrizni. Az 1994. évi választásokat követő korszakban a FATE munkájának szervezését a megváltozott körülmények közepette, változatlanul társadalmi munkában végzik az egyetemi oktatók, a vállalkozók és a nyugdíjasok.

Budapest súlyának csökkentése, és a fővárosi vállalatok megszűnése miatt is -a tevékenység egy része; többek között a „Faipar” szaklap szerkesztése - Budapestről Sopronba kerül át.

Itt kellene felsorolni mindazokat a tisztségviselőket, akik munkájuk mellett odaadással tevékenykedtek Egyesületünkben. Természetesen ez túlon túl terjedelmes lenne. A fő tisztségviselőket, akik talán a legtöbbet dolgoztak az utóbbi 20 esztendőben hadd soroljam fel név szerint is:

Fő tisztségviselők 1990 után:

Elnök:	Kormos Ernő	1990
	dr. Molnár Sándor	1990 – 1994
	Frank László	1994 – 1998
	Horváth Tibor	1998 – 2002
	dr. Winkler András	2002 – 2006
	Horváth Tibor	2006 –

Főtitkár:	Lele Dezső	1990 – 1994
Ügyvezető titkár:	Bíró Lászlóné	1989 - 2006

Ellenőrző Bizottság vezetője:

Pásztor Péter	1990 – 2000
Herpay Zsuzsanna	2000 - 2002
Saly Imre	2002 - 2006
Pakainé Kováts Judit	2007-

„Faipar” fő/felelős szerkesztője:

Lele Dezső	1984 – 1994
Molnár Sándor	1994 - 1995
Bíró Lászlóné	1998 - 2001
Winkler András	2002 - 2008

Bejó László

2009 -

Szenior Klub vezetői: Fáy Mihály 1982 - 1997
Saly Imre 1997 – 2007
dr. Tóth Sándor és
Ádámfi Tamásné 2007 -

Régió elnökök 2007-től:

Észak - Magyarország	Persze László
Észak - Alföld	dr.Szabadhegyi Győző
Dél - Alföld	Tóth Kázmér
Közép - Magyarország	dr.Tóth Sándor
Közép - Dunántúl	Szegedi Péter
Nyugat - Dunántúl	dr. Csupor Károly
Dél- Dunántúl	Víghné Baltig Ágnes

Fontosabb megvalósult kezdeményezések, kiadványok

A Faipari Tudományos Egyesület megvalósult javaslati közül is kiemelkedik a faipari mérnökképzés kezdeményezése. Ennek eredményeképpen az 1950-es évek esti könnyűipari, egyben faipari tagozat indult a Budapesti Műszaki Egyetemen, amelynek három évfolyamán 40 faipari gépészmérnök végzett akkor, amikor az egész faiparban 14-15 felsőfokú végzettségű dolgozott.

Az 1957/58. tanévtől megindult a nappali faipari mérnökképzés Sopronban az Erdőmérnöki Főiskolán, amelynek elindításában elvülhetetlen érdemeket szerzett a FATE Oktatási Bizottsága Szabó Dénes vezetésével, aki a Faipari Mérnök Kar első dékánja lett Sopronban.

A különböző tanfolyamok közül kiemelendő a Kárpitos továbbképző tanfolyamok sorozata, amelyekre abban az időben került sor, amikor a kárpitos szakmának még középfokú képzése sem volt. E tanfolyamok anyagára épülő Lesti Sándor és Kiss Sándor által szerkesztett témakiadványok mellett népszerűek voltak a FATE Műszaki és Környezetvédelmi Bizottsága (dr. Petri László) gondozásában kiadott, az aktuális műszaki kérdésekkel foglalkozó ún. „Sárga füzetek” az 1980-as években.

7. Ábra Egy a sárga füzetek közül

Még a bérek bruttósítása előtt, az 1987. évben az Ipargazdasági Bizottság átfogó felmérést készített a faipari műszaki értelmiség helyzetéről. Ennek egyik legfontosabb megállapítása volt az, hogy a faiparban dolgozó műszakiakra jellemző a szakmaszeretet, a munkahelyhez való kötődés, hűség.

Az 1991. évtől Egyesületünk (dr. Molnár Sándor elnök) kezdeményezésre és címlistája alapján szervezték meg Sopronban az első Ligno-Novum Szakkiállítást, amely azóta az Alpok-Adria régió egyik legrangosabb faipari rendezvényévé vált és csatlakozott hozzá a Wood-Tech erdészeti szakkiállítás is.

Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Önkéntes Nyugdíjpénztára Egyesületünk (Horváth Tibor elnökhelyettes) kezdeményezésére alakult meg 1994. évben. A szakmai alapon szerveződött nyugdíjpénztár a befektetések hozama alapján a legjobbak közé tartozott.

Az 1995-99 években Frank László elnök kezdeményezésére Egyesületünk, közösen az Országos Erdészeti Egyesülettel Erdész-faiparos találkozót szervezett Vonyarcvashegyen, Pécsen, Nagykanizsán, Sárospatakon és Visegrádon.

1998-ban született kezdeményezés (Tóth Sándor) nyomán készült el az Egyesület 50 éves történetét feldolgozó összeállítás (Lele Dezső), majd a hazai fafeldolgozás 1945 előtti és utáni történetéről láttak napvilágot könyvek (Tóth Sándor). Egyesületünk fennállásának 60. évfordulójára (és azt megelőzően) indította „A faipar nagyjai” sorozatot Tóth Sándor kezdeményezésére és szerkesztésében, amelyből két füzet jelent meg, amelyek olvashatók a FATÁJ 2010. évi számaiban:

Gaul Károly élete és munkássága
Bódogh István élete és munkássága

8. Ábra. FATE története 1950-2000 kiadvány címlapja

Folyamatosan jelentős volt a szerepe az Oktatási Bizottságnak, amelynek tevékenységéről külön előadás (publikáció) készül. A tagság csökkenésének megállításához, sőt növekedéséhez nagy mértékben járult hozzá a Sopronban, dr. Winkler András FATE elnök kezdeményezésére az Egyetemen megalakult Ifjúsági Tagozat.

Kitüntetések és kitüntetettek 1990 (2000)-től

Az Egyesület által alapított kitüntetések közül az első volt a „*Faipar fejlesztéséért*” emlékérem 1964-ben, amelyet 1991-ig évente három, majd kettő, ill. 2001. évtől általában egy fő kapott meg. Olyanok, akiket mind az egyesületi életben, mind pedig a szakmai munkában végzett tevékenységük alapján a FATE vezetése erre érdemesnek tartott.

9. ábra. „Faipar fejlesztéséért” érem (1984)

A „Faipar fejlesztéséért” díjjal kitüntetettek 1990 óta:

1990 Kurusa László
Matlák Zoltán
Dr. Szabadhegyi Győző
1991 Németh Antal
Dr. Szabó Miklós
Szendrői Csaba

- 1992 Balogh György
Vásárhelyi János
Dr. Tóth Sándor
- 1994 Galli Péter
Kormos Ernő
Dr. Pluzsik András
- 1995 Göttl Mihály
Kozma Péterné
- 1996 dr. Molnár Sándor
dr. Nagy Béla Géza
- 1997 Bakonyi Gábor
Győri Ferenc (Poszt.)
Zsengellér Vilmos
- 1998 Ambrus László
Honfi Ferenc
- 1999 Csehi István
Gersey László
- 2000 dr. Fábián Tibor
Györe Ildikó
- 2001 Gyulai Lászlóné
- 2002 Hegyi János
- 2003 Horváth Tibor
- 2004 Fekete Lajos
- 2005 Pauer Anna
Czibula László
- 2006 dr. Winkler András
- 2007 Szegedi Péter
- 2008 Víghné Baltig Ágnes
- 2009 Persze László

A *"Lugosi Armand díj"*-at Egyesületünk és a szakma legtermékenyebb szakkönyvírója, dr. Lugosi Armand emlékére 1992 óta évente rendszerint egy főnek adja ki, kiemelkedő szakmai publikációs tevékenységért. A kitüntetettek:

- 1992 dr. Bakay István
- 1993 Lele Dezső
Dr. Sipos Árpád (Poszt.)
- 1994 Szalay Lajos (Poszt.)
- 1995 dr. Molnárné Posch Paula
- 1996 Baloghné Cséplő Katalin
- 1997 dr. Tóth Sándor
- 1998 dr. Szabadhegyi Győző
- 1999 dr. Petri László
- 2000 Matlák Zoltán
- 2001 dr. Molnár Sándor
- 2002 dr. Dalocsa Gábor
- 2003 dr. Szabó Miklós
- 2004 dr. Wittmann Gyula
- 2005 dr. Hargitai László

2006 dr. Winkler András
2007 dr. Boronkay László
2008 dr. Takáts Péter
2009 dr. Bejó László

10. ábra. A „Lugosi Armand díj” (1997)

A „Szabó Dénes díj”-at (a 2000. évig az év oktatója) címet Egyesületünk a kiemelkedő szakmai oktatói tevékenységért adja évente rendszerint egy főnek. A kitüntetettek:

1998 Matlák Zoltán
1999 dr. Winkler András
2000 Mátrai Ferencné
2001 dr. Szabadhegyi Győző
2002 dr. Borsi Lőrincz
2003 dr. Takáts Péter
Balogh Gábor (Poszt.)
2004 Friedrich János
2005 dr. Farkas László
2006 dr. Hegedűs János
2007 dr. Csupor Károly
2008 Králik Tibor
2009 Szalay József

A „Fáy Mihály életmű díj”-at a FATE vezetősége annak a személynek adja dr. Fáy Mihály emlékére a 2000. évtől, aki a társadalmi és szakmai munkában egyaránt kiemelkedő életutat jár(t) be. A kitüntetettek:

2000 dr. Balogh Gábor
Kormos Ernő
2001 dr. Alpár Tibor
2002 Lele Dezső
2003 Saly Imre
2004 Szántó Dezső
2005 Honfi Ferenc
2006 Bakonyi Gábor
2007 dr. Németh József
2008 dr. Tóth Sándor
2009 Dessewffy Imre

A Faipari Tudományos Egyesület *Örökös tagja cím* az aktív tagság tiszteletét fejezi általában a már nyugdíjas, az egyesületi életben aktív tagjának. A 2000. évig 26 fő kapott örökös tagságot. A cím viselői mentesek a tagdíjfizetés alól és a „Faipar” szaklapot is térítésmentesen kapják. A FATE örökös tagjai (2000-től):

2000 Gulyás Kiss Ernőné
Gönczöl Imre

	Matuszek Ferenc
2001	Balogh György Frank László Dr. Petri László
2002	Zsíros István
2003	Matlák Zoltán
2004	dr. Pluzsik András
2005	Kovács Imre
2006	dr. Kiss Lajos
2007	dr. Szabadhegyi Viktor
2008	dr. Winkler András
2009	dr. Alpár Tibor

11. ábra. FATE Örökös tag díj (2007)

Tisztelet mindazoknak, akik választott tisztségviselőként magukra vállalták a Faipari Tudományos Egyesület működtetésének felelősségét, avagy tagjaiként részt vettek munkájában és jelenleg tevékenykednek.

Összefoglalás

A Faipari Tudományos Egyesület elmúlt 60 esztendeje bizonyíték arra, hogy Egyesületünk képes volt a szétagolt faipar dolgozóit összefogni, működőképességét az egyre nehezedő körülmények közepette is megőrizni, kezdeményezéseivel a szakmai információk, rendezvények, továbbképzés és az érdekvédelem területén érdemít nyújtani tagságának és a faiparos szakmának.

Ma a Faipari Tudományos Egyesület fennállásának 60. évfordulóján újra kell fogalmazni annak szerepét, új tartalommal, fiatalos lendülettel megtölteni működését. Ennek érdekében Horváth Tibor a FATE elnöke együttműködési megállapodást írt alá Dr. Jereb Lászlóval a NyME Faipari Mérnöki Kara dékánjával, melynek részleteiről hallunk még a hozzászólásokban. Így esély van arra, hogy nemcsak nosztalgiából járjunk össze a rendezvényekre és a fiatalok is egyre többen találják meg fórumukat, társaságukat körünkben, akkor az egyesületi munka is fennmarad. A valahova tartozás természetes emberi igény, s ebben a Faipari Tudományos Egyesületnek igazán gazdag hagyományai vannak.

Felhasznált források:

Lele D.: (2000): Faipari Tudományos Egyesület 1950-2000. FATE Budapest.
„Faipar” A faipar műszaki-tudományos folyóirata (1950-2009):. FATE Budapest - NyME FMK, Sopron.

Budapest, 2010. május.